herpy

VARANER

Varanus marmoratus

Varanus marmoratus er en stor, halvt vannlevende varan fra det nordlige Luzon og de nærliggende øyene på Filippinene og tidligere en underart av *Varanus salvator*. Det er ikke publisert noe om pleie og avl av arten, så veiledningen låner forsiktig fra *V. salvator*.

Familie: Varanidae Engelsk: Marbled Water Monitor Tidligere navn: *Varanus salvator marmoratus* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**100-196 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**15-20 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende og semiakvatisk**
Biotop	**Regnskog og våtmark**
Vanskelighetsgrad	**Ekspert**

STELL

Min. terrarium	**245 × 185 × 245 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**27-30 °C**
Varmeplass	**45-55 °C**
Temperatur, natt	**24-27 °C**
Luftfuktighet	**60-70 %**
Vann	**Vanndel** dybde 35-50 cm
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter, virveldyr og mark/snegler**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**6-18 egg**
Inkubasjon	**180-210 dager** ved 30 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Varanus marmoratus er en kraftig, langhalset varan i *Varanus salvator*-gruppen, de såkalte vannvaranene. Arten ble beskrevet i 1834 som *Hydrosaurus marmoratus*, og navnet betyr «marmorert» på latin. I det meste av det 20. århundret ble den regnet som en underart av *V. salvator* under navnet *V. salvator marmoratus*, og siden 2007 er den behandlet som en selvstendig art. Taksonomien er fortsatt i bevegelse: flere av gruppens former er geologisk sett svært unge, og bestandene på Bicol-halvøya, Polillo og Catanduanes og på Mindoro er siden skilt ut som de selvstendige artene *Varanus dalubhasa* og *Varanus bangonorum*. Eldre opplysninger om *V. marmoratus* gjelder derfor delvis andre arter.

Arten kjennes fra de øvrige filippinske vannvaranene på skjelltall og tegning. Ryggen er mørkegrå til svart med tverrgående rader av gulaktige flekker som er mer eller mindre tydelige, og det går en mørk stripe bak øyet med en lys, gulaktig stripe under. Strupen er fint prikket og marmorert med ett eller flere tverrbånd fremst, og buken er hvitaktig med svarte tverrbånd. Ungene er lysere olivenbrune og har fire til seks rader store, lyse flekker mellom for- og bakbena og tydelige bånd av gule flekker på halen. Tegningen kan løses opp med alderen, og noen dyr er delvis svarte. Halen er muskuløs, trekantet i tverrsnitt og mer enn halvannen gang så lang som kroppen.

De største oppgitte målene er 196 cm i total lengde for en hann og 180 cm for en hunn. Den nedre grensen på 100 cm i faktaboksen er et anslag, og vekten er ikke dokumentert.

Om pleie og avl er det ikke publisert noe for akkurat denne arten. Alt i de følgende avsnittene om terrarium, temperatur, fôr og avl er lånt fra *V. salvator* eller er anslag og er markert som slikt. Bruk tallene som et utgangspunkt, ikke som en fasit.

Arten er et dyr man forplikter seg til i minst 15 år, hvis den lever like lenge som *V. salvator*. Den krever et rom eller et hjemmebygd anlegg, et basseng der den kan svømme, kraftig varme og store mengder hele byttedyr. Plassen, fôrutgiftene og tiden er den egentlige begrensningen, ikke interessen for dyret. Arten er sjelden i den internasjonale handelen, og dyr som dukker opp, kan være viltfangede, selv om de er oppgitt som oppdrettet.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Utbredelse og leveområde

Varanus marmoratus lever bare på Filippinene: på den nordlige delen av Luzon og på øygruppene Lubang, Batanes og Babuyan. Artens typelokalitet er satt til San Mateo ved Manila, og den er funnet i mange provinser, blant annet i Cagayan og Isabela i nord.

Andre filippinske vannvaraner lever på andre øyer og i andre deler av Luzon, og de må ikke forveksles med denne arten, selv om de tidligere ble regnet som samme form: *Varanus dalubhasa* på Bicol-halvøya, Polillo og Catanduanes, *Varanus bangonorum* på Mindoro og *Varanus cumingi*, *Varanus nuchalis* og *Varanus palawanensis* lenger sør.

Kartet viser registrerte funn. Funn fra Bicol-halvøya og andre øyer kan stamme fra de utskilte artene eller fra eldre bestemmelser.

> **Naturlig utbredelse:** Filippinene.

LEVEOMRÅDE

Varanus marmoratus er en tilpasningsdyktig art som finnes i alt fra urørt skog til landbruksland. I den nordlige Sierra Madre er den sett i kystnære områder helt uten skog, i landbruksplantasjer, i kratt, i sekundærskog og i rester av opprinnelig skog, særlig langs skogkanter, fra lavland til mellomhøye områder. Den sees ofte spise åtsler rundt bebyggelse og ved sterkt forstyrrede elvebredder, og den har tilsynelatende hatt nytte av menneskelig aktivitet.

Klimaet er tropisk, men temperatur og luftfuktighet er ikke målt på artens leveområder. Arten er dagaktiv, lever på bakken og klatrer også i trær, som *Varanus salvator*. Hos *V. salvator* ligger hulene ofte i elvebredder, og dyrene søker vann for å svømme, jakte og flykte. Det er sannsynlig at *V. marmoratus* gjør det samme, men det er ikke dokumentert.

Arten jages for kjøtt og skinn og fanges til dyrehandelen, ofte med snarer og bambusfeller. Kjøttet selges ved boder langs de store veiene, og skogrydding kan true arten lokalt.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

Stell

TERRARIET

Det finnes ikke noe dokumentert terrariemål for *Varanus marmoratus*. Målene her er lånt fra *Varanus salvator* og er et minimum for ett voksent dyr: omkring 245 × 185 × 245 cm (lengde × bredde × høyde). Det er et hjemmebygd terrarium eller et helt rom, ikke et vanlig glassterrarium. Et par trenger minst 245 × 245 × 245 cm.

Hos *V. salvator* er ungene omkring 25 cm ved klekkingen og kan under gode forhold vokse flere ganger lengden sin på ett år. En ettåring trenger omkring 120 × 120 × 120 cm. Planlegg derfor etter voksenstørrelsen fra begynnelsen, og få voksenanlegget ferdig før dyret trenger det. Et bygd terrarium av isolerte plater holder bedre på varme og fukt enn glass.

Innred med et stort vannbasseng der dyret kan svømme og dykke helt under. Vannet må skiftes ofte, med mindre det er et kraftig filter, og filterets innsug må ikke kunne holde dyret fast. Gi dypt, fast substrat å grave i, for eksempel jord blandet med sand, og mange skjul: hule stammer, kasser og rør. Vannvaraner klatrer gjerne, så bruk høyden med kraftige greiner, hyller og stammer som solplasser. Levende planter går raskt til grunne. Alle dører må ha sikre låser, fordi dyret er sterkt og finner svakheter. Lamper og varmekilder må være skjermet mot klør og hale, så dyret ikke brenner seg.

TEMPERATUR

Temperaturene er ikke målt for *Varanus marmoratus*. Bakgrunnstemperaturen om dagen på 27-30 °C er lånt fra *Varanus salvator*, som lever nær ekvator, der temperaturen ikke svinger mye over året. Solplassen skal være markant varmere: faktaboksens 45-55 °C er et anslag for overflaten dyret ligger på, målt med et infrarødt termometer. Det skal være en stor temperaturgradient, så dyret kan velge mellom solplass, middels varme og kjølig skygge.

Flere spotlamper side om side over en stor flate varmer hele dyret jevnt og reduserer risikoen for brannskader. Om natten kan temperaturen falle litt, og 24-27 °C er et anslag. Det går også fint å holde temperaturen noenlunde konstant døgnet rundt. Et dyr med passende varme soler seg en stund, går rundt og vender tilbake til solplassen flere ganger om dagen. Ligger det hele dagen på solplassen, er det for kaldt, og soler det seg aldri, er det for varmt. En vinterhvile er ikke nødvendig for en tropisk art.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge omkring 60-70 %. Tallet er lånt fra *Varanus salvator*; for *Varanus marmoratus* er det ikke dokumentert noe. Varme kombinert med en stor vanndel øker fuktigheten av seg selv, og substratet i gravesonen skal være lett fuktig, ikke vått. For fuktige forhold og stillestående, fuktig luft gir sopp- og bakterieinfeksjoner i huden og mugg, så god ventilasjon er like viktig som fuktigheten.

VANN OG VANNKVALITET

Arten regnes, som *Varanus salvator*, som halvt vannlevende, og en stor vanndel er en forutsetning, ikke pynt. Bassenget må være dypt nok til at dyret kan dykke helt under, og faktaboksens 35-50 cm er et anslag. Gi det en kant eller rampe, så dyret lett kommer opp igjen. Dyret avleverer ofte avføring og urin i vannet, så vannet må skiftes ofte eller filtreres kraftig. Et stort basseng er tungt og krever et fast gulv, avløp og en vanntett overflate. Dyret drikker av vanndelen, så hold vannet rent.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv, soler seg mye og trenger trolig UVB. Anbefalingen er lånt fra beslektede, dagaktive varaner og ikke dokumentert for *Varanus marmoratus*: bruk UVB til dyr med stort solbehov (Ferguson-sone 3) over en stor del av solplassen, og sørg for at dyret samtidig kan trekke seg i skygge. Kombiner med kraftige varmelamper over solplassen. Ha lyset på omtrent 12 timer om dagen hele året, fordi arten lever nær ekvator, og hold natten mørk. Sett lampene utenfor dyrets rekkevidde eller i kraftig beskyttelse.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Fôret er lånt fra *Varanus salvator*. Arten er en allsidig kjøtteter: i naturen tar den både virvelløse dyr, virveldyr og åtsler, og den sees ofte spise avfall rundt bebyggelse. Unger lever mest av insekter, for eksempel sirisser og kakerlakker, som er godt fôret og pudret med kalk og D3-vitamin. Det første året fôres de hver dag eller annenhver dag, fordi de vokser mye. Gradvis går de over til hele byttedyr som gnagere, fisk og fjærfe i passende størrelse. Ettårige dyr fôres tre-fire ganger i uken og voksne over to år to-tre ganger i uken.

Fôret må være hele dyr, fordi bein og innmat gir kalk og vitaminer som kjøtt alene ikke gir. Vannvaraner sier sjelden nei til mat og blir lett for feite, og gnagere som eneste føde gir fedme og fettlever. Skift derfor mellom fisk, fugl, egg og gnagere, og vei dyret jevnlig. Dyret må kunne sole seg etter måltidet for å fordøye. Fôrutgiftene vokser med dyrets størrelse og er en vesentlig del av den livslange utgiften.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Det er ikke dokumentert noe om temperament hos *Varanus marmoratus* i fangenskap, så vær forberedt på at den oppfører seg som andre store vannvaraner. De forsvarer seg med halen, klørne og kjevene. Et halesmell kan gi stygge skader, klørne kan flenge dypt, og et bitt fra en stor varan gir dype sår som lett blir betent. Alvorlige skader er mulige, også fra et dyr på omkring en meter.

Viltfangede dyr er ofte nervøse og biter, og de trenger mange måneder på å falle til ro. Oppdrettede *Varanus salvator* kan bli svært rolige. Temming krever korte, rolige og positive kontakter, gjentatt ofte. Nærm deg nedenfra og ikke ovenfra, fordi bevegelser over dyret oppleves som truende, og gjerne mens det står i lavt vann, der det er roligere. Håndtering av større dyr krever erfaring, ro, to personer og kraftige hansker. Små barn og andre dyr må holdes unna.

Varaner kan bære salmonella. Vask hendene grundig etter all kontakt med dyr, vann, avføring og fôr. Hold dyrene enkeltvis. Par kan bare holdes sammen i et svært stort anlegg med mange skjul, og de må følges nøye.

Les mer: Karantene og hygiene

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Det er ikke dokumentert noe om kjønnsmodning og kjønnsbestemmelse hos *Varanus marmoratus*. Hos *Varanus salvator* er hannene større enn hunnene, har en kraftigere og bredere snute og tydelige bulker etter hemipenis, mens hunnene er slankere med en spissere snute. Kjønnsbestemmelse er vanskelig, også for erfarne, og krever ofte en veterinær. Hos ville *V. salvator* blir hannene kjønnsmodne ved omkring 1 m og hunnene ved omkring 50 cm, men det er ikke dokumentert for denne arten.

PARRING

Parring er ikke beskrevet for *Varanus marmoratus*. Hos ville *Varanus salvator* går yngletiden fra april til oktober. I fangenskap kan velnærte hunner av *V. salvator* gå i brunst flere ganger i året, og det kan sees på økt appetitt. Ved avl av *V. salvator* brukes ultralyd for å se når hunnens egganlegg er 15-25 mm, og da settes hannen til henne. Han fjernes igjen etter paringen, så hun kan spise og sole seg i fred. Par krever et stort anlegg, og hannen kan være voldsom.

EGGLEGGING OG KULL

Arten er eggleggende. Antall egg i et kull er ikke dokumentert for *Varanus marmoratus*. Faktaboksens 6-18 egg er lånt fra *Varanus salvator* i fangenskap, der kullet avhenger av hunnens alder og størrelse, og både større og mindre kull forekommer. Hunnen legger eggene omkring 30-45 dager etter paringen, i naturen gjerne i råtne stammer og stubber. Gi henne dypt substrat med en konsistens hun kan grave stabile huler i, holdt på omkring 30 °C. Hun graver ofte prøvehull i flere dager før hun velger sted. Finner hun ingen passende plass, kan hun holde på eggene.

INKUBASJON

Inkubasjon er ikke dokumentert for *Varanus marmoratus*. Hos *Varanus salvator* inkuberes eggene i en plastboks med et fuktig inkubasjonsmedium ved 30 °C, og ved den temperaturen klekkes de etter seks til sju måneder, tilsvarende omkring 180-210 dager. Tallene er lånt og må brukes forsiktig. Ta eggene ut av anlegget så snart de er lagt, og ikke vend dem.

Les mer: Inkubasjon av egg

OPPDRETT AV UNGER

Oppdrett av unger er ikke beskrevet for *Varanus marmoratus*. Hos *Varanus salvator* er ungene omkring 25 cm ved klekkingen. De lever mest av insekter og fôres hver dag eller annenhver dag det første året. Hold dem enkeltvis for å unngå bitt og konkurranse om fôret. De vokser raskt og må flyttes opp til større enheter med jevne mellomrom. Tenk over hvor ungene skal bo som voksne før eggene inkuberes: et kull gir mange store dyr, og det er vanskelig å finne plasser til dem.

Helse og vanlige feil

Det er ikke dokumentert noe om sykdommer hos *Varanus marmoratus* i fangenskap. Det følgende gjelder *Varanus salvator* og andre store varaner:

- Fedme og fettlever når gnagere blir hovedføde, eller dyret overfôres. Fedme forkorter livet.
- Beinsykdom ved for lite UVB, kalk og D3-vitamin, særlig hos unge, raskt voksende dyr.
- Sopp- og bakterieinfeksjoner i huden ved for fuktig, stillestående luft.
- Bakteriell infeksjon i bittsår og munnbetennelse. Rens alle sår, og kontakt veterinær.
- Brannskader fra uskjermede varmelamper.
- Parasitter og stress, særlig hos viltfangede dyr etter transport.
- Salmonella, som kan smitte til mennesker.

Arten er sjelden i den internasjonale handelen: fra 2010 er bare omkring 30 dyr registrert, de fleste til forskning. På det filippinske hjemmemarkedet er den til gjengjeld den mest tilbudte og billigste varanen, fordi den er vanlig og lett å fange, og dyrene der er nesten alle ulovlig fanget i naturen. Dyr som er eksportert som oppdrettet, mistenkes i noen tilfeller for å være

viltfangede, og smuglede dyr av arten er beslaglagt på vei til en stor reptilmesse i Europa. Arten er dessuten fredet på Filippinene. Krev dokumentasjon på opprinnelsen, og få et nytt dyr undersøkt for parasitter av en veterinær med erfaring på krypdyr. Oppsøk veterinær hvis dyret går ned i vekt, nekter mat eller virker sløvt.

Les mer: Typiske sykdommer og tegn på sykdom

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.